

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія суспільних дисциплін і правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« 10 » бересня 2014 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГІКА

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 0304 Право

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 5.03040101 Правознавство

(шифр і назва спеціальності)

Київ – 2014 рік

Робоча програма з дисципліни «Логіка» для студентів галузі знань 0304
Право, спеціальності 5.03040101 Правознавство. «28» серпня 2014 року - 25 с.

Розробники: Маменко Т.В., викладач циклової комісії суспільних дисциплін і
правознавства Університетського коледжу Київського університету імені
Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії суспільних
дисциплін і правознавства

Протокол від «28» серпня 2014 року № 1

Голова циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства

_____ (Бурдіна Н.К.)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора

з навчальної роботи

_____ (Дем'яненко С.І.)

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

_____ (Гейхман З.Л.)

Схвалено методичною радою Університетського коледжу

Протокол від « 5 » вересня 2014 року № 1

« 5 » вересня 2014 року № 1

Голова

_____ (Братко М.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістовні модулі: <i>2 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>72 години</i></p>	<p style="text-align: center;">Шифр та назва галузі знань <i>5.03040101 Правознавство</i></p> <p style="text-align: center;">Шифр та назва спеціальності <i>5.03040101 Правознавство</i></p> <p style="text-align: center;">Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>«молодший спеціаліст»</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: <i>2</i></p> <p>Семестр: <i>3</i></p> <p>Аудиторні заняття: <i>40 годин,</i> з них:</p> <p>Лекції: <i>16 годин</i></p> <p>Семінарські заняття: <i>12 годин</i></p> <p>Індивідуальна робота: <i>8 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>32 годин</i></p> <p>Модульний контроль: <i>4 годин</i></p> <p>Вид контролю: <u><i>залік</i></u></p>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Логіка» є: формування та вдосконалення культури мислення студентів шляхом засвоєння ними основних знань з логіки та вироблення навичок доказового, несуперечливого мислення в процесі застосування набутих знань в практичних ситуаціях.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Логіка» є:

- ознайомити студентів і методично допомогти їм зрозуміти та засвоїти особливості логіки як науки про мислення, основні принципи і закони правильного мислення, зміст основних форм мислення - поняття, судження та умовиводів, їх форм та видів;
- розкрити закономірності розвитку логічних знань, предмет та метод сучасної логіки, її пізнавальне та практичне значення;
- сформувати навички аналітико-дедуктивного стилю мислення та раціональної легітимації соціальної поведінки;
- осягнути суть наукового стилю викладу думок, специфіку наукового пізнання, принципів евристики;
- засвоїти раціональні схеми переконання, оволодіти теорією і практикою аргументації;
- виробити творчий підхід до досліджуваних проблем, вдосконалити кмітливість;
- розвинути творчі здібності як щодо власне теоретичної, так і практичної діяльності;
- опанувати логічні основи ораторської, полемічної майстерності.

В результаті вивчення дисципліни майбутній фахівець повинен знати:

- провідні проблеми традиційної логіки, їх значення для професійної діяльності,
- основні історичні етапи розвитку логіки,
- пізнавально-евристичну, інформаційну, світоглядну, пропедевтико-виховну, нормативно-мислительну функції логіки.

Підготовлений фахівець повинен вміти:

- логічно правильно мислити,
- оцінювати і аналізувати істинність або хибність, правильність або неправильність висловленої думки;
- дисциплінувати своє мислення;
- дискутувати і організовувати дискусії;
- використовувати логіку у професійній діяльності;
- аналізувати логіку процесів, які відбуваються в житті.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І.

Логіка: історія, методологія, основні поняття та закони

Лекція 1. Предмет, метод і значення логіки (2 год.)

Загальна характеристика процесу пізнання. Чуттєва та логічна (раціональна) сходинки пізнання.

Мислення, дві його сторони – предметний зміст та внутрішня структура.

Логіка мислення. Обумовленість логіки мислення логікою речей та логікою праці.

Мислення й мова. Природні й штучні мови. Основні аспекти мови: семантика, син тактика, прагматика.

Логічна форма як засіб зв'язку елементів думки між собою. Поняття, судження та умовиводи як вираження в живій мові форми мислення.

Особливості логічної форми: об'єктивність, всезагальність, загальнолюдський характер та нормативність. Істинність та логічна правильність мислення.

Мислення як об'єкт вивчення формальної логіки. Предмет формальної логіки – форми і закони правильного мислення, методи та способи вивідного знання.

Особливості формальної логіки: вивчення загального, структурно – типового способу зв'язку елементів змісту думки, абстрагування від предметного змісту думки. Задачі формальної логіки. Обмеженість предмета формальної логіки.

Логіка і філософія. Співвідношення логіки формальної та діалектичної. Логіка та інші науки про мислення. Логіка і психологія. Логіка і право.

Виникнення логіки як науки, основні етапи її розвитку. Основна логічна проблематика Стародавньої Індії. Характерні особливості логіки Стародавнього Китаю. Проблеми теорії пізнання та логіки у Стародавній Греції. Особливості схоластичної логіки.

Сучасна формальна логіка – другий етап у розвитку логіки як науки.

Основні поняття теми: логіка, традиційна логіка, сучасна логіка, міркування, засновки, висновок, правильне міркування, неправильне міркування, паралогізми, софізми, логічна форма міркування, формалізована мова, формалізація.

Лекція 2. Імена та поняття. Принципи теорії іменування (2 год.)

Загальна характеристика імені. Структура значення імені: предметне значення (денотат, екстенціонал) і смислове значення (смисл, інтенціонал).

Ім'я та поняття. Загальна характеристика поняття. Логічна структура поняття. Зміст поняття. Типи ознак: відмітні та невідмітні ознаки, суттєві та несуттєві ознаки. Зміст поняття як сукупність суттєвих ознак.

Обсяг поняття. Елемент обсягу поняття. Частини обсягу поняття.

Логічні види понять за змістом: конкретні та абстрактні, позитивні та негативні, безвідносні та співвідносні, збірні та незбірні.

Основні операції над поняттями. Визначення поняття.

Закон оберненого відношення між обсягом та змістом поняття.

Загальна характеристика логічних операцій над поняттями.

Роль знань, вмінь і навичок логічних операцій над поняттями для теоретичної та практичної діяльності.

Основні поняття теми: ім'я, поняття, визначення понять, сумісність понять, логічна структура поняття, зміст поняття, обсяг поняття, поділ понять, логічні операції над поняттями.

Семінар 1. Ім'я та поняття. Принципи теорії іменування (2 год.)

Лекція 3. Судження. Основні види суджень (2 год.)

Судження як форма мислення. Судження як поняття. Судження та речення.

Прості судження. Склад простого судження: суб'єкт, предикат, зв'язка. Одиначні й множинні судження. Роль кванторів в утворенні множинних суджень. Судження з простими та складними суб'єктами й предикатами. Види простих суджень за змістом предиката, за обсягом суб'єкта, за якістю зв'язків, за модальністю. Розподіленість термінів у судженні.

Основні види суджень та відносини між ними. Загальностверджувальні, загально заперечні, частково стверджувальні та частково заперечні судження. Розподіленість термінів в основних видах категоричних суджень.

Складні судження. Види складних суджень за типом логічних сполучників. Виділяючи та виключаючи судження. Судження з відносинами.

Вираження логічних сполучників у природній мові.

Основні поняття теми: Елементи судження, загально стверджувальні судження, загально заперечні судження, частково стверджувальні та частково заперечні судження, кон'юнкція, диз'юнкція, імплікація, еквіваленція та заперечення.

Семінар 2. Загальна характеристика судження (2 год.)

Лекція 4. Основні закони логіки. Їхня характеристика (2 год.)

Специфічність законів логіки і їх роль у відображенні зв'язків і відношень внутрішньої структури думок. Загальна характеристика логічного закону. Характеристика формально-логічних законів. Закони логічні і закони діалектики, взаємозв'язок і специфіка.

Закон тотожності. Закон виключення суперечності. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Значення законів логіки.

Основні поняття теми: закон тотожності, закон виключення суперечності, закон виключеного третього, закон достатньої підстави.

Семінар 3. Основні закони логіки. Їхня характеристика (2 год.)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.

Умовивід як форма мислення, гіпотеза та теорія аргументації

Лекція 5. Дедуктивні умовиводи. Проста та складна композиція (2 год.)

Загальна характеристика умовиводу. Умовивід та судження.

Логічна структура умовиводу. Умови істинності висновку в умовиводі. Умовиводи безпосередній та опосередкований. Способи побудови безпосереднього умовиводу. Утворення умовиводів шляхом обернення, перетворення та протиставлення предикату.

Види опосередкованих умовиводів.

Дедуктивний умовивід та його логічна структура. Залежність у дедуктивному міркуванні зв'язку між засновками та висновком від логічної форми судження. Правильний та неправильний умовиводи. Поняття правил виводу. Зв'язок правил виводу.

Умовиводи, засновані на логічних зв'язках між судженнями.

Умовні та умовно – категоричні умовиводи, їх логічні підстави, структура та модуси: стверджувальний і заперечний. Можливі помилки в розділово категоричних умовиводах.

Умовно – розділові умовиводи, їх логічні підстави та модуси: стверджувальний (конструктивний) і заперечний (деструктивний).

Проста та складна композиція (протиставлення предикату).

Можливі помилки в умовно – розділових умовиводах.

Умовиводи із суджень з відношеннями.

Основні поняття теми: Засновок, висновок, дедуктивний умовивід, умовивід за аналогією, безпосередній умовивід, простий категоричний силогізм, фігури категоричного силогізму, модуси категоричного силогізму.

Семінар 4. Дедуктивні умовиводи. Проста та складна композиція (2 год.)

Лекція 6. Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією (2 год.)

Логічна природа, сутність і структура індуктивних (імовірних) умовиводів. Об'єктивні підстави індуктивних умовиводів.

Основні види індуктивних умовиводів. Характер знань у виводі повної індукції. Неповна індукція. Логічні підстави умовиводів неповної індукції.

Індуктивні методи встановлення причинного зв'язку. Спостереження та експеримент, їх роль у дослідженні причинних зв'язків. Причинний зв'язок – основа індуктивних методів аналізу та синтезу.

Логічна природа, об'єктивна основа, структура і сутність умовиводів за аналогією. Види аналогій: аналогія відношень та аналогія властивостей, не суворая й суворая аналогія. Логічні правила аналогії. Аналогія та моделювання.

Основні поняття теми: Індукція, повна індукція, неповна індукція, популярна індукція, наукова індукція, причинний зв'язок, аналогія, умовивід за аналогією.

Семінар 5. Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією (2 год.).

Лекція 7. Гіпотеза. Побудова гіпотез, їх доведення та спростування (2 год.)

Загальна характеристика гіпотези. Гіпотеза як форма розвитку наукового знання і вид умовиводу. Логічна природа, структура та об'єктивна основа гіпотези.

Види гіпотез, їх характеристика, логічна природа та роль у пізнанні: загальні і часткові, описові й пояснювальні, ретроспективні, превентивні та прогностичні. Поняття робочої гіпотези. Конкуруючі гіпотези в науці. Гіпотеза та версія. Особливості версій.

Побудова гіпотез, їх доведення та спростування. Етапи розробки гіпотези:

А) зародження гіпотези (факт діяльності, науковий факт, проблема);

Б) висунення гіпотези (гіпотез);

В) доведення (спростування) гіпотези (виведення наслідків з гіпотези та їх перевірка).

Логіко – методологічні вимоги до гіпотези.

Роль аналізу та синтезу, різних форм умовиводів і даних досвіду (фактів) у побудові гіпотези.

Доведення гіпотези: пряме й непряме. Способи доведення гіпотези. Зміна ступеня ймовірності гіпотези.

Спростування гіпотези шляхом фальсифікації наслідків. Повне та часткове спростування гіпотез. Умови перетворення гіпотези на достовірне знання.

Основні поняття теми: Моделювання, гіпотеза.

Семінар 6. Гіпотеза. Побудова гіпотез, їх доведення та спростування (2 год.).

Лекція 8. Логічні основи теорії аргументації (2 год.)

Сутність доведення, його характеристика. Доведення як зв'язання теоретичних положень з об'єктивною дійсністю. Процес доведення як виведення одного знання з іншого, істинність якого раніше встановлена та доведена. Доведення та умовивід. Логічна структура доведення: теза, підстава, аргументація. Вимоги, що висувуються до елементів доведення. Види доведення за формою умовиводів, в яких здійснюються доведення: дедуктивне доведення, індуктивне доведення.

Генетичне доведення та його методи.

Сутність спростування. Методи спростування. Зв'язок спростування та доведення. Спростування як доведення хибності або неспроможності якоїсь тези. Спростування тези, аргументів та демонстрацій.

Логічні правила та основні помилки доведення і спростування. Правила та помилки по відношенню до аргументів. Правила та помилки, пов'язані з побудовою доведення і спростування. Доведення, спростування та переконання.

Паралогізми. Софізми. Парадокси.

Прийоми доведення та спростування, які не дозволяються. Роль доведення та спростування у теоретичній і практичній діяльності.

Основні поняття теми: Доведення, теза, антитеза, аргумент, демонстрація, спростування, софізм, паралогізм, парадокс.

Навчально-методична карта дисципліни «Логіка»

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 8 год., самостійна робота – 32 год., підсумковий контроль – 4 год.

Тема	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І.				ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ ІІ.			
	Логіка: історія, методологія, основні поняття та закони				Умовивід як форма мислення, гіпотеза та теорія аргументації			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Дати								
Теми лекцій	Предмет, метод і значення логіки. Основні етапи розвитку логіки (2 год.)	Імена та поняття. Принципи теорії іменування (2 год.)	Судження. Основні види суджень (2 год.)	Основні закони логіки. Їхня характеристика (2 год.)	Дедуктивні умовиводи. Проста та складна композиція (2 год.)	Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією (2 год.)	Гіпотеза. Побудова гіпотез, їх доведення та спростування (2 год.)	Логічні основи теорії аргументації (2 год.)
Теми семінарських занять		Семінар 1. Ім'я та поняття. Принципи теорії іменування (2 год.)	Семінар 2. Загальна характеристика судження (2 год.)	Семінар 3. Основні закони логіки. Їхня характеристика (2 год.)	Семінар 4. Дедуктивні умовиводи. Проста та складна композиція (2 год.)	Семінар 5. Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією (2 год.)	Семінар 6. Гіпотеза. Побудова гіпотез, їх доведення та спростування (2 год.)	
Самостійна робота	Табл. 6.1.				Табл. 6.1.			
ІНДЗ	Табл. 7.1.							
Види поточного контролю					Модульна контрольна робота			Модульна контрольна робота
Підсумковий контроль	Залік							

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінари	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I.								
Логіка: історія, методологія, основні поняття та закони								
1	Предмет і значення логіки. Основні етапи розвитку логіки	8	4	2		2	4	
2	Імена та поняття. Принципи теорії іменування	8	4	2	2		4	
3	Судження. Основні види суджень	10	6	2	2	2	4	
4	Основні закони логіки. Їхня характеристика	10	6	2	2		4	2
	Разом	36	20	8	6	4	16	2
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.								
Умовивід як форма мислення, гіпотеза та теорія аргументації								
5	Дедуктивні умовиводи. Проста та складна композиція	8	4	2	2		4	
6	Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією	10	6	2	2	2	4	
7	Гіпотеза. Побудова гіпотез, їх доведення та спростування	8	4	2	2		4	
8	Логічні основи теорії аргументації	10	6	2		2	4	2
	Разом	36	20	8	6	4	16	2
	Всього	72	40	16	12	8	32	4

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ім'я та поняття. Принципи теорії іменування	2
2	Загальна характеристика судження	2
3	Основні закони логіки. Їхня характеристика	2
4	Дедуктивні умовиводи. Проста та складна композиція	2
5	Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією	2
6	Гіпотеза. Побудова гіпотез, їх доведення та спростування	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, метод і значення логіки	4
2	Імена та поняття. Принципи теорії іменування	4
3	Судження. Основні види суджень	4
4	Основні закони логіки. Їхня характеристика	4
5	Дедуктивні умовиводи. Проста та складна композиція	4
6	Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією	4
7	Гіпотеза. Побудова гіпотез, їх доведення та спростування	4
8	Логічні основи теорії аргументації	4
	Разом	32 год.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДЗ прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Логіка» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом;
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно;
- ✓ схеми, таблиці або опорний конспект теми, розроблений самостійно;
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історико-педагогічні розвідки;
- ✓ повідомлення з теми у вигляді есе або презентації PowerPoint;
- ✓ історико-біографічні дослідження у вигляді есе або презентації PowerPoint;
- ✓ науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу).

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату, есе або творчої роботи)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3
2	Складання плану реферату	3

3	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	15
4	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	3
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3
Разом		30 балів

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5
2	Наявність плану викладення матеріалу	3
3	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10
4	Охайність, продуманість, логічність і послідовність побудови презентації, наявність ілюстративного матеріалу	5
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний слайд, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел)	3
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	30-24	Відмінно
Достатній	23-15	Добре
Середній	14-7	Задовільно
Низький	6-0	Незадовільно

Орієнтовна тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни «Логіка»

1. Значення логіки для педагогічної діяльності.
2. Мислення і мова.
3. Логіка формальна і логіка діалектична.
4. Логіка класична і некласична.
5. Аристотель як засновник логіки.
6. Уявлення і поняття.
7. Природа загальних понять.
8. Як виникають і формуються поняття.
9. Логічні помилки.
10. Істинність і правильність мислення.
11. Мова логіки
12. Поняття про квантори.
13. Безпосередні умовиводи.
14. Спостереження та експеримент.
15. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами.
16. Закон подвійного заперечення.
17. Закон ідемпотентності.
18. Закон комутативності.
19. Закони контра позиції.
20. Закони складної контра позиції.
21. Закон асоціативності.
22. Закон дистрибутивності.
23. Закони де Моргана.
24. Дедукція в науковому пізнанні.
25. Зв'язок дедукції і індукції.
26. Поняття і структура умовиводів за аналогією.
27. Софізм і парадокси.
28. Основні методи і прийоми раціонального опрацювання інформації.
29. Пізнавально-логічне значення гіпотез.
30. Методи і форми наукового пізнання.
31. Сутність та особливості наукового дослідження.
32. Особливості використання логічної аргументації в дискусіях.
33. Наука як логічна система.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Логіка».

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

8. Методи навчання

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних

інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Логіка» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.3.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Вид роботи	Максимальна кількість балів за один вид роботи
1. Відвідування лекцій	1
2. Відвідування семінарів (практичних)	1
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5
4. Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ, повідомлення, участь в дискусії)	10
5. Індивідуальне дослідне завдання (ІНДЗ)	30
6. Опрацювання фахових джерел	10
7. Написання реферату	15
8. Виконання модульної контрольної роботи	25
9. Виконання тестового контролю (експрес-контролю)	10
10. Творча робота, есе	20

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповідь, повідомлення, дискусія.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

вид роботи	максимальна кількість балів за один вид роботи	Обов'язкова кількість виконаних завдань за курс	максимальна кількість балів за всі види роботи
1. Відвідування лекцій	1	8	8
2. Відвідування семінарів (практичних)	1	6	6
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5	8	40
4. Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ, повідомлення, участь в дискусії)	10	3	30
5. Індивідуальне дослідне завдання (ІНДЗ)	30	1	30
6. Опрацювання фахових джерел	10		0
7. Написання реферату	15		0
8. Виконання модульної контрольної роботи	25	2	50
9. Виконання тестового контролю (експрес-контролю)	10		0
10. Творча робота, есе	20		0
Всього			164
Коефіцієнт	1,64		

Таблиця 8.3

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейську оцінку ECTS

Залік	Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
Не зараховано	1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
	35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX

зараховано	60 – 74	«задовільно»	ED
	75 – 89	«добре»	CB
	90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.4

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

<p>Незадовільно. Студент відтворює менше половини навчального матеріалу навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; може дати відповідь з кількох простих речень: здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані уміння та навички; виконує 30% від загальної кількості тестів.</p>
<p>Задовільно. Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять та сформулювати правило; здатен відтворити навчальний матеріал з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати; висловлене судження одним-двома аргументами, виконує 55-65% від загальної кількості тестів</p>
<p>Добре. Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, здатен з допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує 75-80% від загальної кількості тестів.</p>
<p>Відмінно. Студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну; виконує 95-100% від загальної кількості тестів.</p>

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

10. Методичне забезпечення

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

11. Рекомендована література

Базова

1. Бандурка О.М., Тягло О.В. Курс логіки: Підручник. – К.: Літера ЛТД, 2002. – 160 с.
2. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник – 6-те вид., стер. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003 – 255 с.
3. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. – К.: Либідь, 2002. – 152 с.
4. Конверський А.Є. Логіка: Підручник для студентів юридичних факультетів. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 304 с.
5. Мозгова Н.Г. Логіка: Навч. посіб. - К.: Каравела, 2007. - 248 с.
6. Тофтул М.Г. Логіка. – К., 2003. – 284 с.
7. Хоменко І.В. Логіка для юристів. – К., 2001. – 297 с.
8. Хоменко І.В. Логіка: теорія та практика: Підручник. – К., 2010. - 302 с.

Допоміжна

1. Анисов В.А., Маркин В.И. Основы логики.- М., 2005.
2. Арно А., Николь П. Логика или искусство мыслить. – М. 1997.
3. Войшвилло Е. К. Понятие как форма мышления. – М., 1989.
4. Вригт Г. Х. фон. Логика и философия в XX веке. // Вопросы философии. - № 8. – 1992.- С. 80-91.
5. Гладунський В.Н. Логіка для студентів економічних спеціальностей: Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2002. – 359 с.

6. Ивлев Ю.В. Логика. – М., 2008.
7. Ивлев Ю.В. Логика. Сборник упражнений. – М., 2004.
8. Кириллов В.И., Орлов Г.А., Фокина Н.И. Упражнения по логике. – М., 2007.
9. Конверський А. Є. Логіка. – К., 1999.
10. Кириллов В.И., Старченко А.А. Логика. – М., 2007.
11. Льюис К. И. Модусы значения // Семиотика. – М., 2001.
12. Моррис Ч. У. Основания теории знаков // Семиотика. – М. 2001.
13. Новая философская энциклопедия. – М., 2000. – Т. 1-3.
14. Пельц Е. Семиотика и логика // Там само.
15. Пирс Ч. С. Grammatica Speculativa // Пирс Ч. С. Логические основания теории знаков. – СПб., 2000.
16. Рассел Б. Искусство рационального предположения. // Рассел Б. Искусство мыслить. – М., 1999. – С. 16-18.
17. Сластенко Є.Ф., Ягодзінський С.М. Логіка: Навч. посіб. – К., 2005.
18. Смирнова Е. Д. Логика и философия. – М., 1996.
19. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
20. Фреге Г. Логика. Фреге Г. Логика и логическая семантика. – М., 2000. – С. 287-291.
21. Фреге Г. О смысле и значении // Фреге Г. Логика и логическая семантика. – М., 2000.
22. Хоменко И.В. Логика. Теория и практика аргументации. - М., 2009.
23. Хоменко И.В. Логика - М. 2010.
24. Челпанов Г. И. Учебник логики. - М., 1994.